

Biskup, Marian

List Kapituły Warmińskiej do króla Zygmunta I napisany własnoręcznie przez Mikołaja Kopernika w Olsztynie w 1520 r.

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 2, 307-315

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARIAN BISKUP

LIST KAPITUŁY WARMIŃSKIEJ DO KRÓLA ZYGMUNTA I
NAPISANY WŁASNORĘCZNIE
PRZEZ MIKOŁAJA KOPERNIKA W OLSZTYNIE W 1520 R.

Badaczy życia Mikołaja Kopernika od dziesiątków lat interesuje problem jego stosunku do swego zwierzchnika, króla polskiego Zygmunta I oraz do Zakonu Krzyżackiego. Zagadnienia te stanowiły przedmiot badań dwóch szczególnie autorów: Ludwika Antoniego Birkenmajera i Hansa Schmaucha. Pierwszy z nich od 1910 r. kilkakrotnie zabierał głos w tej sprawie, akcentując dowody wierności Kopernika wobec króla polskiego, a wrogości wobec Zakonu. Jedną z głównych podstaw tego dowodzenia stanowił zachowany w Riksarkivet w Sztokholmie koncept listu kapituły warmińskiej do Zygmunta I z 22 lipca 1516 r. Zawierał on skargę na napaści rozbójników z Prus Krzyżackich, popierane przez ich zwierzchników z wielkim mistrzem Albrechtem Hohenzollernem na czele, oraz prośbę o pomoc i opiekę. List ten, uznany za pochodzący z rąk Kopernika, został kilkakrotnie przedrukowany i przetłumaczony na język polski z oryginału łacińskiego, wchodząc na szereg lat do literatury kopernikowskiej¹. Ludwik Antoni Birkenmajer opierał się w swoich badaniach także na odkrytym już wcześniej przez niemieckiego badacza Leopolda Prowego o sztokholmskim koncepcie skargi Kapituły Warmińskiej na Zakon (tzw. *Querela*) z lipca 1521 r., napisanej z powodu bezprawnego naruszania rozejmu polsko-krzyżackiego. Koncept ten Leopold Prowe także przypisał Kopernikowi².

Odmienne stanowisko zajął natomiast Hans Schmauch, który przeanalizował oba przekazy z 1516 i 1521 r. pod względem paleograficznym o stosunku Kopernika do Zakonu Krzyżackiego³. Analiza jego wykazała, przy pomocy fotokopii załączonych do ogłoszonej w 1943 roku rozprawy, iż oba przekazy nie zostały napisane przez Kopernika, a przez Tiedeman-

¹ L. A. Birkenmajer, *Mikołaj Kopernik a Zakon Krzyżacki*, Lamus, t. II, zesz. 1, 1910, ss. 69 i nast.; tenże *Mikołaj Kopernik jako uczony, twórca i obywatel*, Kraków 1923, ss. 122 i nast.; tenże, *Stromata Copernicana*; Kraków 1924, ss. 254 i nast.; tenże, *Nicolaus Copernicus und der Deutsche Ritterorden*, Kraków 1937, ss. 37 i nast.

² L. Prowe, *Mittheilungen aus schwedischen Archiven und Bibliotheken*, Berlin 1853, ss. 5 i nast.

³ H. Schmauch, *Nikolaus Kopernikus und der Deutsche Ritterorden*, Kopernikus-Forschungen, Deutschland und der Osten, Bd. 22, Leipzig 1943, ss. 202 i nast. (także odbitka).

na Giesego, będącego w 1516 r. kanclerzem, a od czerwca 1521 r. administratorem Kapituły Warmińskiej. Na tej podstawie Hans Schmauch zanegował natychmiast całość twierdzeń Birkenmajera, podkreślając, iż nie ma żadnych dowodów, aby Kopernik poczuwał się do obywatelstwa polskiego i aby angażował się aktywnie w akcji politycznej, skierowanej przeciwko Zakonowi Krzyżackiemu, wobec którego Kapituła Warmińska jakoby nie żywiła poważniejszych, wrogich uczuć. Jeśli zaś w okresie wojny polsko-krzyżackiej w 1520 r. Kopernik jako administrator Kapituły w Olsztynie przyjął na tamtejszy zamek w początkach grudnia posiłki polskie, to nastąpiło to jedynie z wyłącznej inicjatywy i pod naciskiem dowództwa królewskiego⁴.

Stwierdzenia powyższe, uzasadnione w krytyce paleograficznej obu sztokholmskich przekazów, obciążone były w stopniu bardzo poważnym tendencjami nacjonalistycznymi. Hans Schmauch najwyraźniej zminimalizował i zbagatelizował ostrość konfliktu Warmii z Krzyżakami, aby pomniejszyć rolę walki zbrojnej przeciwko nim, walki, w której tak aktywnie uczestniczył sam Kopernik. Nie zadał sobie przy tym trudu, aby sprawdzić, czy w zbiorach ówczesnego Archiwum Królewskiego nie znajdują się jednak wśród listów Kapituły z Olsztyna z 1520 r. przekazy, pochodzące z ręki Kopernika (jakie sam odnalazł w Bibliotece Czartoryskich w Krakowie dla tego okresu i ogłosił drukiem⁵). Nie uwzględnił też nawet wyników rozprawy Josepha Kolberga o roli Warmii w wojnie 1520—1521 r.⁶, której przypisy dotyczące wydarzeń z jesieni 1520 r. mogły mu zwrócić uwagę na niektóre interesujące listy Kapituły i kanoników warmińskich pisane z Olsztyna.

Przeprowadzona ostatnio kwerenda w zbiorach b. Archiwum Królewskiego, znajdujących się obecnie w *Staatliches Archivlager* w Getyndze, pozwoliła — obok dalszych kwerend w Archiwum Diecezji Warmińskiej w Olsztynie i Bibliotece Czartoryskich w Krakowie — na generalne zrewidowanie też Hansa Schmaucha w odniesieniu do obywatelskiej postawy Kopernika i jego stosunku do Zakonu. Obszerniej przedstawię to zagadnienie na innym miejscu. Obecnie pragnąłbym zwrócić uwagę na najistotniejszy przekaz źródłowy, odnaleziony w zbiorach Getyngi, który stanowi najbardziej ważki argument przeciwko twierdzeniom Hansa Schmaucha.

Jest to oryginalny list Kapituły Warmińskiej do króla Zygmunta I napisany w Olsztynie 16 listopada 1520 r. Znajduje się on w dziale *Ordensbriefarchiv* (OBA) pod datą dzienną i roczną (dawniejsza sygnatura: Aus D 641). Po raz pierwszy krótką wiadomość o nim w przypisie podał Joseph Kolberg, zresztą w połączeniu z innymi współczesnymi listami niektórych kanoników z Olsztyna i Lidzbarka, nie wyciągając z niego żadnych wniosków co do autorstwa i znaczenia⁷. Jednakże analiza paleograficzna i merytoryczna tego listu pozwoliła stwierdzić jego niezmiernie istotną wartość dla zrozumienia postawy Kopernika i pozo-

⁴ Ibidem, s. 216.

⁵ H. Schmauch, *Neue Funde zum Lebenslauf des Copernicus*. Zeitschrift f. die Geschichte u. Altertumskunde Ermlands (dalej ZGAE), Bd. 28, 1943, ss. 53 i nast.

⁶ J. Kolberg, *Ermland im Kriege des Jahres 1520*, ZGAE, Bd. 15, 1905. Pracy tej H. Schmauch w ogóle nie zacytował.

⁷ J. Kolberg, op. cit., ss. 370, przypis 3.

stałych kanoników warmińskich w Olsztynie wobec króla i Zakonu w krytycznym okresie walki o południową Warmię. Autorem jego jest bowiem sam Kopernik.

Na fakt, że list ten, napisany bardzo czytelną, humanistyczną kursywą, posiada wszelkie znamiona ręki Kopernika, wskazuje analiza paleograficzna. Przemawia za tym zarówno spokojny dukt, jak i kształt niektórych liter minuskułnych, w szczególności zaś majuskułnych, jak *E* (niezwykle charakterystyczne w wyrazie końcowym *Ex*), *C*, *M* i *N*. Charakterystyczne są także ligatury *st* (np. *est*, *Gutstadt*) oraz *ub* (np. *sub*, *subvenire*) jak również konsekwentne używanie litery *V* w przymiotniku *Varmiensis*. Porównanie tych znamion pisarskich ze stosowanymi w innych współczesnych listach Kopernika okresu olsztyńskiego wykazuje ich identyczność lub daleko idące podobieństwo. Jedynie dukt listu jest jak gdyby dostojniejszy, co jest rzeczą zrozumiałą, jeśli zważyć osobę adresata.

Geneza listu przedstawia się następująco. W połowie października 1520 r. wojska Albrechta wtargnęły na obszar środkowej Warmii i 19 tego miesiąca obległy Lidzbark, broniony jednak dzielnie przez biskupa Fabiana Luzjańskiego i oddziały polskie pod dowództwem rotmistrza Jakuba Sęcygniewskiego. Wojska zakonne dokonały także wypadu na Dobre Miasto, które wzięły szturmem 15 listopada. W najbliższym zasięgu możliwych operacji krzyżackich znalazły się więc Orneta (która faktycznie została obleżona 16 listopada i skapitulowała po 8 dniach) oraz Olsztyn, gdzie w zamku rezydowała większość Kapituły Warmińskiej wraz z Kopernikiem. Zaczął on wówczas pełnić ponownie funkcję administratora dóbr kapitulnych, a więc i zwierzchnika zamku olsztyńskiego. Obawiając się już wcześniej ataku wojsk Albrechta, kanonicy zmiierzali do uzyskania pomocy od Jakuba Sęcygniewskiego z Lidzbarka, dokąd w ich imieniu zwrócił się w początkach listopada Paweł Dołuski, dowódca 100 zbrojnych polskich, przebywających od wiosny na zamku olsztyńskim. Odpowiedź Sęcygniewskiego, obleganego nadal przez Krzyżaków, siłą rzeczy była odmowna. Wówczas kanonicy zdecydowali wystosować nismo do samego króla Zygmunta I (przebywającego w tym czasie w Bydgoszcy i gromadzącego siły pospolitego ruszenia) z błagalną prośbą o szybką pomoc. List ten z datą 16 listopada 1520 r. został napisany przez samego Kopernika, podobnie jak kilka wcześniejszych pism Kapituły z Olsztyna, znajdujących się do dziś w zbiorach Biblioteki Czartoryskich, a — jak już wspomniano — odnalezionych i ogłoszonych przez Hansa Schmaucha².

Treść listu jest bardzo interesująca. Kapituła warmińska, określająca się jako „najszczerzej oddani studzy” zwraca się do swego „Najjaśniejszego Władcy i Pana Najłaskawszego” z relacją o upadku Dobrego Miasta i groźbie obleżenia Olsztyna przez wrogów (tj. Krzyżaków), tak już bliskich. Ponieważ jednak Sęcygniewski odmówił dosłania zbrojnej pomocy, Kapituła zrozumiała, że niebezpieczeństwo zagraża także Lidzbarkowi, jak i całej Warmii. Dlatego kanonicy błagają króla, aby zechciał dosłać jak najspieszniej skuteczną pomoc. Zapewniają przy tym, że pragną postąpić tak, jak przystoi „ludziom szlachečnym i uczciwym oraz bez reszty

² H. Schmauch, *Neue Funde*, ss. 79 i nast.

Serenissimo principi et dno
Domno Sigismundo dei gra
Regi polonie Magnifico
Lithuanie. Russe prussie
litue et hollandi etc dno dno
clero

Das Capitel der Raimburg
Prüder von Anstalt et dng
nonnan

Adres listu Kapituły Warmińskiej do króla Zygmunta I

oddanym Waszemu Majestatowi", i to nawet wówczas, „jeśliby przyszło nam zginąć” (*in extrema pati*).

Sformułowania tego listu, miejscami pełnego podniosłości i godności, pochodzą bez wątpienia od samego Kopernika — oficjalnego przy tym kanclerza kanoników w Olsztynie. Wyrażają więc one przede wszystkim jego osobisty stosunek do walki z nieprzyjaciółmi-Krzyżakami, jak i do zwierzchnictwa króla polskiego nad Warmią. Stosunek ten jest całkowicie jasny: Krzyżacy — to wrogowie (*hostes*) króla, a także Kapituły Warmińskiej, z którymi należy walczyć do ostatka. Król polski — to „Władca i Pan Najlaskawszy”, a więc pan zwierzchni nad Warmią, pod którego opiekę ucieka się Kapituła w niebezpieczeństwie, polecając mu ufnie „całość naszego mienia i nas samych”. Nie ma tu więc miejsca na interpretację Hansa Schmaucha, iż król polski był dla Kapituły tylko „jak gdyby (*gleichwie*)” panem zwierzchnim Warmii⁹. Dla Kopernika był on w całej pełni „Panem naszym Najlaskawszym”, a kanonicy „najszczerzej oddanymi sługami” (tj. poddanymi). List ten podcina więc kilka zasadniczych tez Hansa Schmaucha, ukazując wierną postawę Kapituły z Kopernikiem na czele wobec króla polskiego — rzeczywistego pana i opiekuna Warmii, oraz konsekwentne, antykrzyżackie nastawienie autora listu. Ukazuje też on bezpodstawność twierdzenia Hansa Schmaucha, iż to wyłącznie dowództwo polskie w Prusach było zainteresowane we wzmocnieniu załogi Olsztyna, co nastąpiło w początkach grudnia 1520 r., a co kanonicy z Kopernikiem jakoby „musieli” zaakceptować, choć w miarę możliwości jak najdłużej opóźniali opuszczenie swojej „neutralnej pozycji”¹⁰. Z listu Kopernika wynika bowiem wyraźnie, iż to właśnie Kapituła już wcześniej parła do uzyskania silniejszej załogi wojskowej polskiej, wywierając najpierw nacisk na polskie dowództwo w Lidzbarku, a następnie zwracając się do samego króla polskiego w tej sprawie.

Nasuwa się jednak pytanie: w jaki sposób oryginalny list Kapituły Warmińskiej znalazł się — zamiast w zbiorach koronnych — w Archiwum Zakonu Krzyżackiego i, czy więc istotnie dotarł on do adresata, przebywającego w Bydgoszczy? Odpowiedź na to pytanie może być tylko jedna: list ten został przechwycony w drodze przez stronę krzyżacką i odebrany posłańcowi Kapituły, nie dotarł przeto do celu. W Archiwum Zakonnym znajdują się bowiem także dwa oryginalne listy Leonarda Niederhofa, kanonika warmińskiego i towarzysza Kopernika, napisane także z zamku olsztyńskiego 16 listopada 1520 r. do dwóch osobistości w otoczeniu króla: biskupa włocławskiego Macieja Drzewickiego i archidiacona krakowskiego Jana Konarskiego¹¹. W obu listach podane są wieści o upadku Dobrego Miasta i groźbie ataku krzyżackiego na Olsztyn, oczekujący szybkiej pomocy, o którą Kapituła zwróciła się do króla, wysyłając do niego posłańca z listem¹². Obaj adresaci proszeni są o ułatwienie posłańcowi dotarcie do króla i zorganizowanie pomocy dla Ol-

⁹ H. Schmauch, *Nikolaus Kopernikus*, s. 210.

¹⁰ *Ibidem*, s. 216.

¹¹ Staatliches Archivlager, Göttingen, OBA, dawn. sygn. Aus 641 i 640. — O Janie Konarskim por. biogram w *Polskim słowniku biograficznym*, t. XIII/3, z. 58, 1968, s. 461.

¹² Staatliches Archivlager, Göttingen, OBA — L. Niederhof do Jana Konarskiego — zamek Olsztyn, 16 XI 1520: *Mittimus presentem nuntium cum litteris ad Maestatem Regiam*.

sztyzna¹³. Nie ulega więc wątpliwości, że oba te listy, wysłane wraz z listem Kopernika przez zapowiadanego posłańca, zostały w drodze przejęte przez siły krzyżackie, operujące między Warmią a ziemią chełmińską. W konsekwencji znalazły się one w Archiwum Zakonu Krzyżackiego, gdzie spoczywają do dzisiaj. Natomiast postulowana pomoc zbrojna dla Olsztyna w porę dotarła na skutek interwencji biskupa Luzjańskiego u króla i za pośrednictwem polskiego hetmana Janusza Świerczowskiego z Elbląga. Odnaleziony list Kapituły pozostanie jednak dla nas na stałe nieodpartym świadectwem wiernej postawy jego głównego autora — Mikołaja Kopernika wobec swego pana — króla polskiego, i jego zdecydowanie antykrzyżackiego nastawienia.

Poniżej drukujemy po raz pierwszy całość tego listu wraz z tłumaczeniem polskim. Łaciński tekst listu przejrzała doc. dr Zofia Abramowiczówna z Torunia, przy przekładzie polskim z pomocą pospieszył mgr Jerzy Drewnowski z Warszawy. Składam im za to wyrazy serdecznej podziękii i wdzięczności. Kierownictwu *Staatliches Archivlager* w Getyndze uprzejmie dziękuję za przystąpienie mi swoich zbiorów.

Olsztyn, 16 XI 1520

Kapituła Warmińska donosi Zygmuntowi I, Królowi polskiemu, o zajęciu w dniu wczorajszym Dobrego Miasta przez wrogów [tj. wojska krzyżackie] i grożącym ataku ich na Olsztyn. Zwracała się za pośrednictwem Pawła Dołuskiego, dowódcy królewskiego w Olsztynie, do Jakuba Sęcygniewskiego, dowódcy królewskiego w Lidzbarku Warm., z prośbą o dostanie zbrojnych, jednak bez rezultatu. Kanonicy błagają więc króla o przysłanie szybkiej pomocy, pragną bowiem postąpić jak szlachetni i uczciwi ludzie i wierni poddani królewscy, gotowi nawet zginąć.

Or.: *Staatl. Archivlager, Göttingen, OBA, 16 XI 1520 d, dawn. sygn. Aus D 641, papierowy, 21x28,7 cm. Na odwrocie adres i opłatkowa pieczęć mniejsza Kapituły Warmińskiej w brunatnym wosku; autograf Mikołaja Kopernika.*

Serenissime Princeps et Domine, Domine clementissime. Humillima servitia nostra S[acra] M[aiestati] Vestre accepta esse cupimus. Hesterno vesperi hostes Vestre R[egie] Maiestatis interceperunt opidum Gutstadt. quamvis non parum munitum menibus, sed presidiis militaribus minus sufficienter. De quo merito turbamur, qui et ipsi non satis adversus tantum impetum provisi sumus timemusque nos etiam ad hostibus iam vicinis in horam obsessum iri. Est nobiscum generosus d[ominus] Paulus Dolusky cum centum dum taxat militibus sociis, qui nostro monitu scripserat ante paucos dies in^a Heilsberg ad magnificum dominum Iacobum Seczenousky¹, Vestre R[egie] Maiestatis campiductorem, ut plura ad nos presi-

^a Skr. su.

¹ Nazwisko to występuje w różnych wersjach także w listach króla Zygmunta I do biskupa warmińskiego Fabiana Luzjańskiego z 1521 r., np. „Seczyniowski” lub „Seczyniewski” (Biblioteka Czartoryskich, Kraków, rkp. 1601, ss. 201 i 203).

¹³ Ibidem — tenże do Macieja Drzewickiego — zamek Olsztyn, 16 XI 1520: *Rogo iccirco Paternitatem Vestram Reverendissimam curare in hac deploranda calamitate dignetur, ut littere in tempore reddentur nobisque presidio Regio succurrantur.*

dia mitteret; fecerant similiter qui in Gutstadt, nihil obtinuimus. Respondit enim non sufficere sibi, ut plures viros mitteret. Intelligimus autem etiam circu Heilsberg esse periculum ac pe[r] inde circa totum episcopatum Varmiensem. Quapropter S[acram] M[aiestatem] Vestram suppliciter rogamus, nobis quam primum subvenire dignetur et potenter succurrere. Volumus enim facere, quod viros bonos et honestos decet et Maiestati Vestre devotissimos etiam si oportuerit nos extrema pati. Sub cuius presidium confugientes omnia nostra cum corporibus nostris committimus et commendamus. Ex Allenstein XVI Novembris anno Domini MDXX^o.

E[iusdem] S[acre] R[egie] Maiestatis
devotissimi servitores
canonici et capitulum
ecclesie Varmiensis

Serenissimo Principi et Domino, Domino Sigismundo Dei gratia Regi Polonie, Magno Duci Lithuanie, Russie Prussieque Domino et heredi etc., Domino Nostro clementissimo ^b.

TLUMACZENIE POLSKIE

Najjaśniejszy Władco i Panie, Panie Najłaskawszy. Pragniemy polecieć najpokorniejsze służby nasze Waszemu Świętemu Majestatowi. Wczoraj wieczorem wrogowie Waszego Królewskiego Majestatu zagarnęli gród Dobre Miasto, wprowadzie nieźle zabezpieczony murami, lecz niedostateczną mający załogę. Z tego powodu słusznie napełnia nas niepokój, sami bowiem nie jesteśmy zabezpieczeni przeciwko takiemu atakowi i obawiamy się, że wrogowie, tak już bliscy, niebawem nas także oblegną. Jest z nami szlachetnie urodzony pan Paweł Dołuski załedwie ze 100 zbrojnymi. Na nasze wezwanie napisał on przed kilku dniami do Lidzbarka do dostojnego pana Jakuba Sęcygniewskiego, dowódcy Waszego Królewskiego Majestatu, aby przysłał nam większą załogę. Podobnie uczynili ci z Dobrego Miasta; niceśmy jednak nie uzyskali. Odpowiedział bowiem, że sam ma za mało ludzi, aby nam wysłać więcej. Świadomi zaś jesteśmy, że niebezpieczeństwo grozi także Lidzbarkowi, podobnie jak całemu biskupstwu warmińskiemu. Dlatego pokornie błagamy Wasz Święty Majestat, aby raczył nam jak najspieszniej przyjeść z pomocą i wesprzeć skutecznie. Pragniemy bowiem czynić to, co przystoi ludziom szlachetnym i uczciwym oraz bez reszty oddanym Waszemu Majestatowi, nawet jeśliby przyszło nam zginąć. Pod tegoż Majestatu opiekę się uciekając całość naszego mienia i nas samych polecamy i powierzamy. Z Olsztyna 16 listopada roku Pańskiego 1520.

Tegoż Świętego Królewskiego Majestatu
najszczerzej oddani słudzy,
kanonicy i Kapituła
kościola warmińskiego.

Do Najjaśniejszego Władcy i Pana, Pana Zygmunta, z Bożej łaski Króla Polski, Wielkiego Księcia Litwy, Pana i Dziedzica Rusi i Prus etc., Pana naszego Najłaskawszego.

^b *Poniżej inną ręką XVI w.*: Das capitel zur Fraunburgk schreybt, wie Gutstadt ist eingenommen.

COPERNICUS'S LETTER FROM THE WARMIAN CHAPTER IN OLSZTYN
TO THE POLISH KING, SIGISMUND I OF THE 16TH OF NOVEMBER, 1520

SUMMARY

The scholars doing research work on the life of Nicolas Copernicus have been interested in a problem of his attitude towards his lord, Polish king-Sigismund I and towards the Teutonic Knights for many years. Especially, Louis Anthony Birkenmajer and Hans Schmauch did a lot of research work on that problem. The first of them wrote on that subject several times since 1910, and published a draft of the letter, found by himself, from the Warmian Chapter to the king Sigismund I of July, 22th, 1516 containing a complaint against attacks of the brigands from the Teutonic Order Prussia supported by the authorities of the Order. Birkenmajer supposed that Copernicus had been the author of that draft. Basing on the other draft of the Chapter's complaint against the Teutonic Order of July, 1521, (so called Querela) found by L. Prowe and imputed to Copernicus too, Birkenmajer emphasized his faithfulness towards the Polish king and his hostility towards the Teutonic Order. But Hans Schmauch's opinion was quite different. He made analysis of both drafts in 1943 and found they both had been written by the canon, Tiedeman Giese, not by Copernicus. So, Schmauch rejected the whole conception of Birkenmajer emphasizing the lack of evidence of Copernicus's faithfulness towards Poland and of his hostility towards the Teutonic Knights. Schmauch said that the Polish reinforcements for the Olsztyn castle had been accepted only by the Polish command-in-chief in Kings Prussia and not by the members of the Warmian Chapter or by Copernicus who was in charge of the castle as its administrator.

However, the original letter from the Warmian Chapter to the king of Poland Sigismund I written in Olsztyn on the 16th of November, 1520 was found in the collection of correspondence (Ordenbriefarchiv) of 1520 in Staatliches Archivlager in Göttingen (German Federal Republic). It is certain that the author of the letter was Copernicus himself who arranged most of the Chapter's correspondence in Olsztyn during 1520. Palaeographical analysis was made. In that letter the Chapter called the Polish king, „Our lord and the most gracious king” and applied to him with a report of taking nearby Dobre Miasto by the Teutonic Knights and of danger of laying siege to Olsztyn by enemies (hostes). The Chapter tried to get reinforcements from the Polish commander-in-chief in Lidzbark, James Secygniewski, but in vain. That is why the canons seeing the danger for the whole Warmia begged the king of Poland who was the only real sovereign and protector of Warmia, as writing that they wanted to deal as „noble and honest men fully faithful to Your Majesty even if we were in danger of death” (in extrema pati). The words of the letter expressed Copernicus's personal opinion and his own attitude towards the fight against enemies—the Teutonic Knight, as well as towards the Polish king's sovereignty over Warmia. This attitude was quite obvious, the Teutonic Knights were enemies of the king and of the Chapter on the other hand, the king of Poland was „the sovereign and the most gracious lord” and that is why the Chapter begged him to take care of his country—Warmia in danger. Copernicus considered the canons to be „faithful and loyal subjects of the king”. That letter, in spite of Schmauch's opinion shows faithfulness and loyalty of the Chapter and Copernicus himself for the king of Poland who was the only real sovereign and protector of Warmia, as well as the author's of the letter hostile attitude towards the Teutonic Order. The letter also shows that the Chapter wanted to get Polish reinforcements from the commander-in-chief in Lidzbark or from the Polish king himself.

However, Copernicus's letter did not reached the addressee because it was seized on its way by the Teutonic Knights. We can see that because the letter is in the Record Office of the Teutonic Order in Göttingen together with two other original letters from the canon Leonard Niederhof from Olsztyn too, written on the 16th of November, 1520 to some persons of the king's attendants and announcing the letter from the Chapter to the king, which would be delivered by the same person. However Copernicus's letter is still real evidence of his faithful attitude towards his sovereign the king of Poland as well as of his hostile attitude towards the Teutonic Order.